

แนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน แบบมีส่วนร่วม
ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช*
GUIDELINES FOR ADMINISTRATION OF FIX IT CENTER BASE ON
PARTICIPATION METHOD OF THE COLLEGES UNDER NAKHON SI
THAMMARAT VOCATIONAL EDUCATION COLLEGE

ชัยยันต์ ขวัญเกื้อ

Chaiyan Khwanhua

ธีระพงษ์ สมเขายใหญ่

Teeraphong Somkhaoyai

สามิตร อ่อนคง

Samit Onkhong

มะลิวัลย์ โยธารักษ์

Maliwan Yotharak

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

E-mail: watida523@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสัมภาษณ์จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 15 คน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน แบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 4 คน 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน (Focus Group) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า:

1. สภาพการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนของกิจกรรมซ่อม พบปัญหาในการประสานชุมชน งบประมาณไม่เพียงพอ บุคลากรที่ออกให้บริการไม่เพียงพอ เวลาไม่เหมาะสม ค่าตอบแทนไม่เหมาะสมและขาดแรงจูงใจ

* Received 27 January 2022; Revised 24 February 2022; Accepted 1 March 2022

2. แนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ด้านที่ 1 การเลือกพื้นที่ในการออกบริการชุมชน ด้านที่ 2 การดำเนินโครงการ ด้านที่ 3 การกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสม ด้านที่ 4 การกำหนดงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ด้านที่ 5 การกำหนดค่าตอบแทน และการสร้างแรงจูงใจ

3. นำเสนอแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามการร่างแนวทางการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ได้แนวทางที่ใช้ได้จริงในการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร, ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน, การมีส่วนร่วม, วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

Abstract

This qualitative research aimed to 1) study the condition of Fix IT Center of the colleges under the vocational education in Nakhon Si Thammarat Province using the interview for 15 stakeholders, 2) study the participatory administration of Fix IT Center of the colleges under the vocational education in Nakhon Si Thammarat Province using in-depth interview for 4 experts, and 3) present a participatory administration of Fix IT Center of the colleges under the vocational education in Nakhon Si Thammarat Province using the focus group discussion of 7 experts.

The research showed that:

1. For the condition of Fix IT Center on repair activities, there were problems as follows: in coordinating with the community, insufficient budget, not enough service personnel, inappropriate service time, inappropriate compensation, and lack of motivation.

2. The guidelines of the participatory administration of Fix IT Center were as follows: the first aspect was choosing an area for community service, the second was project operation, the third was scheduling appropriate activities, the fourth was managing the budget which was allocated, and the fifth was planning the compensation and building motivation.

The participatory administration, which was practical, appropriate, and valuable, was presented as the guideline of the Fix IT Center of the colleges under the vocational education in Nakhon Si Thammarat Province. The guidelines were from the experts' suggestions gained from the focus group discussion, keeping with the draft of the participatory administration of Fix It Center. The study showed that this method was practical in the participatory administration of the Fix IT Center of the colleges under the vocational education in Nakhon Si Thammarat Province.

Keywords: Guidelines for administration, Fix IT Center for Community, Participation, The vocational education colleges in Nakhon Si Thammarat

บทนำ

ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center for Community) เป็น 1 ใน 16 ข้อ สอนนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ที่ให้ความสำคัญและส่งเสริม สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน เริ่มจากระยะที่ 1 ภารกิจด้านการให้บริการเป็นศูนย์ถ่ายทอดความรู้ ให้คำแนะนำ ด้านการดูแลรักษาและซ่อมบำรุง เครื่องมือ อุปกรณ์ การประกอบอาชีพ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ เสริมสร้างให้นักเรียน นักศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ปฏิบัติงานในสภาพจริง ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2549 เน้นการซ่อมเครื่องจักรเกษตร พัฒนาด้านสุขอนามัย และกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าของชุมชน มีการพัฒนาและขยายจัดตั้งศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) เน้นกิจกรรมการบริการ ซ่อมเครื่องมือ เครื่องจักรในการประกอบอาชีพ เครื่องมือ อุปกรณ์ดำรงชีวิตประจำวันในครัวเรือน รวมทั้งพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ ชุมชนและยกระดับฝีมือช่างชุมชนจากนั้นมีการพัฒนารูปแบบการยกระดับคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ที่ชุมชนและนักศึกษามีผลงานดีเด่น อาทิ การสร้างศูนย์ถาวร ซ่อมถึงบ้าน บริการถึงที่ (Delivery Service) สอนซ่อมสร้างด้วยตนเอง (Fix it by yourself) และการบูรณาการเรียนรู้อย่างบูรณาการ (Work – Integrated Learning) ในศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fixit Center) ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2555 - 2558 ที่ส่งเสริมให้มีศูนย์อบรมอาชีวศึกษา เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาและประชาชน สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อออกสู่ตลาดแรงงาน โดยให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในแต่ละอาชีพ จัดตั้งศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) เพื่อฝึกฝนฝีมือและเสริมสร้างทักษะให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษา (แคชริยา ศรีวงษา และคณะ, 2563)

ภารกิจและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคน อาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555 - 2569 คณะกรรมการการอาชีวศึกษาของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา ระดับสถานศึกษาและ ระดับห้องเรียนส่งเสริมคุณภาพและสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพ การจัดการอาชีวศึกษาโดย พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง Constructionism, Project Based Learning Authentic Assessment, การเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์จากการเรียนใน สถานที่จริง/สถานการณ์จริง อาทิ Fix It Center และกรณีภัยพิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา, 2560)

เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง และโครงการมีศักยภาพในการ ดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการดำเนินงานอย่าง ต่อเนื่องและยั่งยืน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้จัดทำโครงการพัฒนารูปแบบและ ยกระดับคุณภาพศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน โดยมี 1) กิจกรรมบริการซ่อม (Repair) เครื่องมือ เครื่องจักรกลการเกษตร ยานพาหนะ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องใช้ในครัวเรือน และอื่น ๆ ให้ คำแนะนำวิธีการใช้การดูแลรักษา 2) กิจกรรมบริการสร้าง (Build) อาชีพใหม่ หรือต่อยอด อาชีพ 3) กิจกรรมบริการพัฒนา (Top Up) ผลิตภัณฑ์ชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา, 2560)

การดำเนินการมีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้าน สรุปได้ว่า ปัญหาแรก คือ การสำรวจพื้นที่ เป้าหมายยังไม่ครอบคลุม และบางพื้นที่เลือกเข้าไปตั้งศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนมีความซ้ำซ้อน กับหน่วยงานอื่นที่เข้าไปช่วยเหลืออยู่แล้ว ปัญหาที่สอง คือ ความเหมาะสมของงบประมาณ บุคลากร เครื่องมือ วัสดุที่นำไปช่วยเหลือบางแห่งไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่จัดสรรให้ แต่บาง แห่งมีไม่เพียงพอกับความต้องการ รวมทั้งระยะเวลาในแผนการดำเนินการไม่เป็นไปตามที่ กำหนดเนื่องจากประชาชนที่จะเข้าร่วมโครงการมีภาระงานมาก ทำให้จำนวนกลุ่มเป้าหมาย ที่มารับบริการมีจำนวนน้อยกว่าที่กำหนด (แคชริยา ศรีวงษา และคณะ, 2563)

การมีส่วนร่วมของการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนตามโครงการ ได้แก่ ผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ จะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้รับบริการ ให้มากที่สุด การมีส่วนร่วมครบทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมซ่อม กิจกรรมสร้าง และกิจกรรม พัฒนา ซึ่งเป็นกิจกรรมการดำเนินโครงการของศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน โดยที่ผู้บริการได้ เป้าหมายตามที่ตั้งไว้ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้พัฒนางานที่ผู้วิจัยรับผิดชอบอยู่ใน ปัจจุบัน ด้วยเหตุความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “แนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้าง เพื่อชุมชน แบบมีส่วนร่วม วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช” เพื่อนำไปใช้ ในการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน กับวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ของวิทยาลัยในสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัย ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของ วิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ศึกษา ใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary investigation) การสัมภาษณ์ เชิงลึก (In - depth Interview) และการประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group) ผู้วิจัยได้ ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารศูนย์ซ่อมสร้าง เพื่อชุมชน ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดดังนี้ 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ร่างแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก 3) การสัมภาษณ์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 15 คน ซึ่งประกอบด้วย รองผู้อำนวยการจำนวน 6 คน หัวหน้างาน โครงการพิเศษและการบริการชุมชน จำนวน 8 คน ตัวแทนชุมชนที่เกี่ยวข้องจำนวน 1 คน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง การบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดโดยจัดร่างแนวทางการ บริหารจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้เชี่ยวชาญ 4 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ สถานศึกษา จำนวน 2 คน นักวิชาการ จำนวน 2 คน ตัวแทนชุมชนจำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. ขั้นตอนการนำเสนอ ขั้นตอนการนำเสนอแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อ ชุมชน แบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดดังนี้ 1) นำเสนอแนวทางการบริหารการสนทนากลุ่ม 2) ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม 3) แบบ สนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาภาคใต้ 1 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้างานโครงการพิเศษและการ บริการชุมชน จำนวน 2 คน ตัวแทนชุมชนจำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิได้มาโดยการเลือกแบบ เจาะจง

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยที่ได้มาจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของการมีส่วนร่วมมีหน้าที่รับผิดชอบศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนของสถานศึกษาต่าง ๆ จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์ซ่อมสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษา พบว่าสภาพการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการสำรวจพื้นที่ที่มีความพร้อมแต่ไม่ครอบคลุมทุกกิจกรรม และการดำเนินงานการของกิจกรรมต่าง ๆ แบบไม่มีส่วนร่วมทุกกระบวนการ ผู้ให้บริการให้มีทักษะไม่เท่าทันกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ต้องสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้รับบริการ การบริการต้องเป็นการบริการแบบมืออาชีพ โดยแบ่งการสัมภาษณ์เป็นประเด็นของกิจกรรมดังนี้

1.1 กิจกรรมซ่อม สภาพการจัดการด้านการบริการซ่อม (Repair) ควรปรับเปลี่ยนบริบทของการให้บริการให้สอดคล้องกับด้านบุคลากร ผู้เรียน และสถานศึกษาวางแผนและควรมีการประชุมสร้างความเข้าใจในทีมงานของทุกฝ่ายอาชีวศึกษาร่วมกันกำหนดตราวัสดุในส่วนของการซ่อมให้ชัดเจน การติดต่อประสานงานต้องทำล่วงหน้าก่อนออกปฏิบัติงาน แจ้งให้ผู้นำหมู่บ้าน และแจ้งชุมชนทราบข่าวอย่างน้อย 1 เดือน ให้นักเรียนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงออกโครงการด้วย

1.2 กิจกรรมสร้าง สภาพการจัดการด้านการบริการสร้าง (Build) ดังนี้คือ เพื่อให้เป็นรูปธรรมในการสร้างอาชีพ ควรมีแผนการจัดอบรมเพื่อสร้างอาชีพ ให้กับประชาชนในทุกพื้นที่ บริการ แต่ด้วยงบประมาณมีจำกัด ทำให้ไม่ครอบคลุมพื้นที่บริการ / ความต้องการผู้เรียน / อบรม นอกจากการให้ความรู้แล้ว ควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่ติดตั้งในการฝึกประสบการณ์ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการอบรมได้ฝึกประสบการณ์และเป็นทุนตั้งต้นในการประกอบอาชีพนั้น ๆ หรือรวมกลุ่มในการสร้างอาชีพ การฝึกฝนอาชีพนั่น ต้องตรงกับความต้องการของประชาชนในชุมชนจริง ๆ เพื่อให้กลุ่มที่รับการอบรมมีความสนใจและมีความต้องการที่จะพัฒนาอาชีพอย่างจริงจัง และมีแรงจูงใจในการฝึกฝนกิจกรรมต่าง ๆ

1.3 กิจกรรมพัฒนา สภาพการจัดการด้านการบริการพัฒนา (Top Up) มีดังนี้คือ การพัฒนาควรคัดบุคลากรที่มีศักยภาพในการบริการ บริการกับชุมชนที่มีการผลิตสินค้าอยู่แล้ว แต่ต้องการยกระดับสินค้า / บริการ การจัดการบริการทุกด้านไม่ว่าการซ่อม การสร้าง และการพัฒนา หากได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบทและการจัดการเรียน การสอนของสถานศึกษาจะเป็นการดำเนินการที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากสามารถนำ

ศักยภาพของบุคลากรและนักเรียนนักศึกษาได้เต็มความสามารถ และฝึกประสบการณ์ตรง และจิตอาสาให้กับบุคลากรนักเรียน นักศึกษา อย่างเต็มกำลังความสามารถ การพัฒนาไม่ควรจะเน้นเรื่องการพัฒนาเฉพาะกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนเพียงอย่างเดียว ควรคำนึงถึงเรื่องความเป็นอยู่ อาชีพในชุมชน ของประชากรในชุมชนทั้งหมด และสามารถเข้าไปพัฒนาได้ทุกด้านอย่างยั่งยืน

เบื้องต้นนักเรียนนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม จะได้ประสบการณ์ และความเชื่อมั่นในการออกไปปฏิบัติงานในชุมชนซึ่งเป็นแหล่งปฏิบัติงานจริง รวมทั้งการพัฒนาทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต มีความสามารถ มีประสบการณ์มีสรณนะ และความพร้อม สร้างช่องทางในการประกอบอาชีพอิสระ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จากการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนที่ผ่านมา ครูและนักเรียนนักศึกษาที่เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับคู่มือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา คู่มือแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วม (นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, 2561)

2. การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษา พบว่าแนวทางการบริหารงานโครงการพิเศษและการบริการชุมชน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษาสภาพพบว่ามืองค์ประกอบที่ส่งผลกับแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน แบบมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 การเลือกพื้นที่ในการออกบริการชุมชนของภารกิจศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ในการออกบริการของสถานศึกษาในแต่ครั้งควรเลือกพื้นที่ชุมชนที่ไม่ไกลหรือให้อยู่พื้นที่ที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนใกล้เคียง เป็นการประชาสัมพันธ์และแนวสถานศึกษาได้เป็นรูปธรรม การมีส่วนร่วมโดยการประสานชุมชน ควรประสานชุมชนกับบุคคลที่เป็นกลางทางการเมืองมากำหนดรูปแบบในการออกบริการ โดยประสานกับผู้รับผิดชอบเช่น นักพัฒนาชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะทำให้ได้ข้อมูลชุมชนที่ทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่ชุมชนที่ต้องการออกบริการ เพื่อให้ทราบภารกิจของโครงการตามความต้องการของชุมชน และให้ตรงตามบริบทของสถานศึกษาที่ออกบริการซ่อม พื้นที่ที่สำรวจไม่เป็นพื้นที่ที่มีการออกบริการไปแล้วใน

ปีงบประมาณที่ติดกัน เพื่อเป็นการกระจายการบริการให้ครอบคลุมและไม่ซ้ำซ้อน ยกเว้นจากการช่วยเหลือในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น เกิดภัยธรรมชาติ

สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการปัญหาของการมีส่วนร่วม คือ 1) คณะกรรมการสถานศึกษาบางคนติดภารกิจไม่สามารถมาประชุมได้ อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการ 3 รูปแบบ คือ 1) สร้างการเรียนรู้ชุมชนทางวิชาชีพ 2) เพิ่มช่องทางการติดต่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ไลน์ เฟสบุ๊ก วารสาร 3) การสร้างความตระหนัก ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการก่อน - หลัง ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาในการบริหารจัดการ คือ จำนวนโครงการที่มีมากเกินไปทำให้ครูและบุคลากรมีภาระงานเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ พันสุวรรณ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการ บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่ (จุฑามาศ พันสุวรรณ , 2562)

รูปแบบการมีส่วนร่วมของการบริหารแบบประชาธิปไตย ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร โดยรูปแบบการบริหาร ในปัจจุบัน ได้แก่ การปรึกษาหารือ กลุ่มคุณภาพ ระบบข้อเสนอแนะ และระบบส่งเสริมให้บุคคลผู้ปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งเป็นลักษณะเน้นการกระจายอำนาจให้สมาชิกทุกคนในองค์กรได้มี ส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจในการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งจะต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่สนับสนุนในการตัดสินใจ มีความรู้ความเข้าใจ และมีการให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจเป็นการให้ความสำคัญกับสมาชิกในการได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติการ ร่วมในผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผลแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อสร้างความสำเร็จให้แก่องค์กรสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วม (นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, 2561)

2) การกำหนดเวลาการดำเนินโครงการของภารกิจศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ทั้ง 3 กิจกรรม โดยการมีส่วนร่วมกำหนดระยะเวลา ตามสถานการณ์จริงเป็นช่วงเวลาที่ชุมชนต้องการตามสถานการณ์ เช่น สถานการณ์ภัยธรรมชาติ สถานการณ์โรคระบาด หรือตามเวลาที่ชุมชนขอความช่วยเหลือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาให้เพียงพอ และเหมาะสมกับเป้าหมาย ในการบริการซ่อมต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดระยะเวลาจำนวนกี่วัน ในการบริการสอนอาชีพและการบริการพัฒนาต้องกำหนดระยะเวลาให้เพียงพอต่ออาชีพหรือและผลิตภัณฑ์ที่บริการ ต้องกำหนดตามกิจกรรมนั้น ๆ ช่วงเวลาไหนที่เหมาะสมกับการบริการ เหมาะสมกับผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป สามารถสรุปได้เป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมี

ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่ผู้บริหารและบุคลากรในเทศบาลนครสกลนคร สามารถนำไปสู่กระบวนการบริหารจัดการองค์กร ไม่ว่าจะเป็นนำไปกำหนดเป็นนโยบายการบริหาร องค์กรที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น หรือกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการให้กับบุคลากรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือทั้งหมด เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการในกระบวนการตัดสินใจว่าควรทำอะไร และทำอย่างไร การลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และการประเมินผลโครงการนั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษิณ ประชามอญ และคณะ เรื่อง รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธ ธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (ทักษิณ ประชามอญ และคณะ, 2562)

3) การกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมของกิจกรรมศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนมีขั้นตอน / กระบวนการ การบริหารจัดการตามกิจกรรมของภารกิจศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วมบริการตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ (ชุมชน) บริการตรงกับบริบทวิชาชีพของสถานศึกษาที่ออกบริการ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในส่วนสถานศึกษาที่ออกบริการ และในส่วนของชุมชนที่รับบริการให้ครอบคลุมในกิจกรรม ประชุมคณะกรรมการร่วมกับชุมชน เพื่อกำหนดเป้าหมายแต่ละกิจกรรม เช่น จำนวนผู้รับบริการ พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดระยะเวลาในการออกบริการ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะ ประสบผลสำเร็จได้ทั้งนี้เพราะการบริหารหรือกิจกรรมนั้น ๆ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ แม้ระดับในการมีส่วนร่วมจะแตกต่างกันไปบ้างก็ตาม ดังนั้นการใช้หลักกว้าง ๆ เป็นเกณฑ์ แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมจึงช่วยให้เห็นภาพของการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ชัดเจนยิ่งขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ พาติยะห์ เดเบาะ เรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 (พาติยะห์ เดเบาะ, 2562)

4) การกำหนดงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ของภารกิจศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนมีขั้นตอน / กระบวนการ การบริหารจัดการตามกิจกรรมของภารกิจศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ดังนั้น งบประมาณยังไม่เพียงพอทำให้เป้าหมายของการดำเนินโครงการได้ไม่ตรงตามที่ตั้งไว้ ต้องจัดสรรงบประมาณสำรองเพื่อดำเนินโครงการให้ทันหรือสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในช่วงเวลานั้น เพื่อก่อให้เกิดการให้ทันตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของชุมชน การบริหารจัดการควรจัดสรรงบประมาณโครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ เพื่อให้ผู้ดำเนินการรับผิดชอบได้จัดการวางแผนบริหารจัดการบริการชุมชนได้สะดวก รวดเร็วตามสถานการณ์

การแบ่งประเภทของงบประมาณปัจจุบันแบ่ง ได้ 2 ประเภท คือ ประเภทแรก แบ่งตามนโยบายงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณงบดุลงบประมาณเงินอุดหนุนและงบประมาณขาด

คุณ ประภทที่สองแบ่งตามบทบาทงบประมาณ ได้แก่ งบประมาณแบบแสดงรายการ งบประมาณแบบแสดงผลงาน งบประมาณแบบแสดงผลงานโครงการ งบประมาณแบบฐานศูนย์ หรือเรียกย่อว่า ระบบและงบประมาณแบบสะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา ยศเมฆ ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงบประมาณทางการศึกษากับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ขนิษฐา ยศเมฆ, 2561)

5) การกำหนดค่าตอบแทน และการสร้างแรงจูงใจของผู้ดำเนินโครงการของภารกิจศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน มีขั้นตอน / กระบวนการ การบริหารจัดการตามกิจกรรมของภารกิจศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ ค่าตอบแทนของครูและนักเรียน นักศึกษา ที่ร่วมออกบริการ มีความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจได้เป็นอย่างมาก แต่ด้วยระเบียบการเบิกจ่ายค่าตอบแทนในการออกบริการจะเน้นไปที่นักเรียน นักศึกษาเป็นสำคัญ ทำให้ขาดแรงจูงใจให้กับครูผู้ควบคุมในการออกบริการ การบริหารจะต้องใช้หลักบูรณาการการเรียนและการสอนในวันปกติที่มีการเรียนการสอน ซึ่งไม่มีค่าตอบแทนในการออกบริการ จึงเป็นอีกปัญหาที่ตามมา เพื่อให้การบริการเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ ผู้บริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนต้องมีวิธีการบริหารจัดการค่าตอบแทนผู้ที่ออกบริการเพิ่มเติม แต่ต้องตามระเบียบการเบิกจ่ายของการเงิน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการออกบริการชุมชนในวันหยุด และได้ผลประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด

การจ่ายค่าตอบแทนตามผลงานนั้น จะสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับบุคลากรขององค์การในแง่ของความยุติธรรมของการจ่ายค่าตอบแทนตามผลงาน ก็ต่อเมื่อองค์การมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพในแง่ของการปฏิบัติ จึงจะสามารถสร้างให้เกิดความรู้สึกว่าระบบการจ่ายค่าตอบแทนตามผลงานขององค์การนั้น มีความยุติธรรม สำหรับบุคลากรในองค์การอย่างเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิภาส ประชาทัย ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจ่ายค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อระดับผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในจังหวัดนนทบุรี (รุจิภาส ประชาทัย, 2561)

3. เพื่อนำเสนอ แนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชในการศึกษาในขั้นตอนการนำเสนอได้แนวทางที่ใช้ได้จริงในการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ส่งผลกับแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบการมีส่วนร่วม 5 ด้าน ดังนี้ 1) การเลือกพื้นที่ในการออกบริการชุมชน 2) การกำหนดเวลาการดำเนินโครงการ 3) การกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสม 4) การกำหนดงบประมาณที่ได้รับจัดสรร 5) การกำหนดค่าตอบแทน จากการนำเสนอแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถนำไปใช้เป็นแนวทาง

การบริหารได้จริงตามวัตถุประสงค์การวิจัย แนวทางการบริหารที่ได้จากการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางที่ใช้งานได้จริง สอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัยที่ดำเนินโครงการตรงตามความต้องการของชุมชน นำการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหาร พัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม และใช้ในการพัฒนาศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนได้อย่างเหมาะสม

การประเมินกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในรอบ 4 ประเด็น คือ 1) ความเหมาะสม 2) ความถูกต้องครอบคลุม 3) ความเป็นไปได้ และ 4) ความเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรศักดิ์ ตะหนอง เรื่องกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วีรศักดิ์ ตะหนอง, 2562)

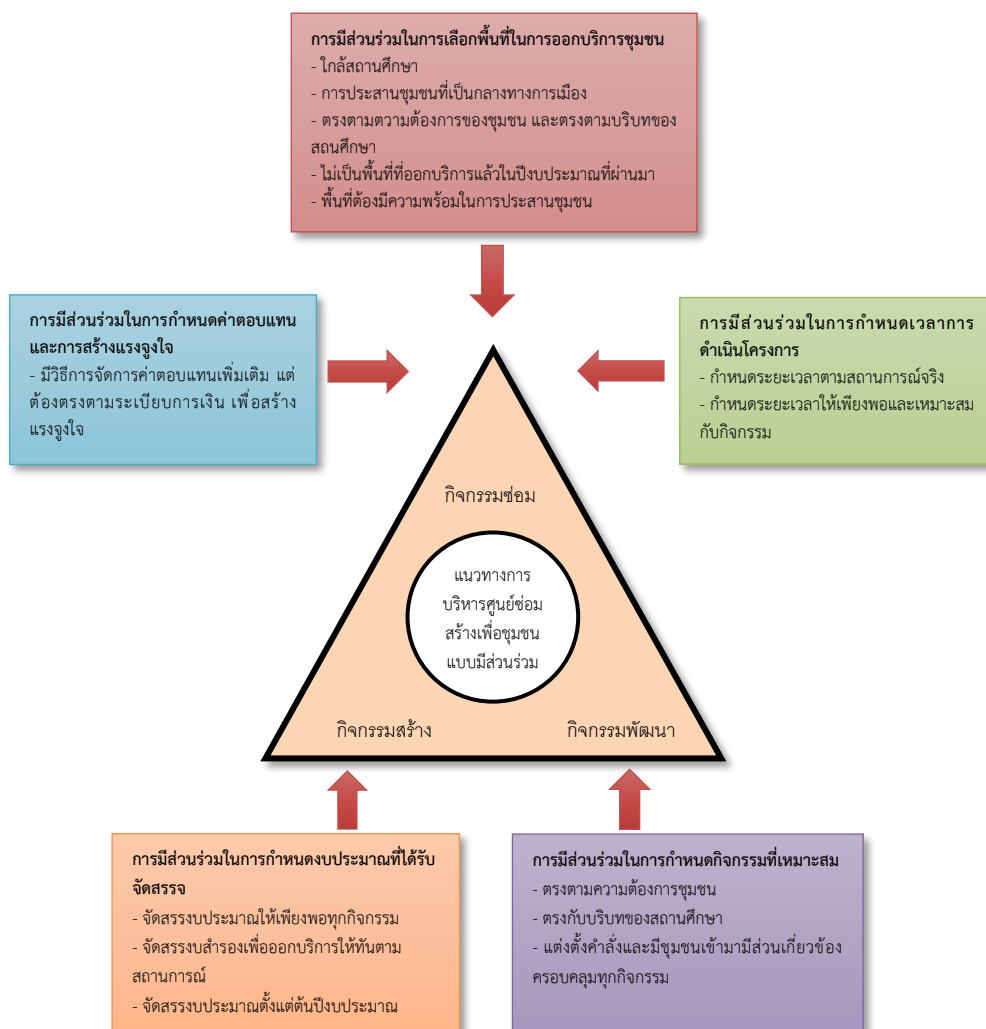
องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยในสังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 3 ส่วน ของกิจกรรมซ่อม กิจกรรมสร้าง กิจกรรมพัฒนา ดังนี้

เป้าประสงค์ คือ สิ่งที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าไว้เป็นข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยชื่อว่า “แนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน แบบมีส่วนร่วม ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช”

กิจกรรม คือ กิจกรรมของโครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ได้แก่ กิจกรรมซ่อม กิจกรรมสร้าง และกิจกรรมพัฒนา

องค์ประกอบการมีส่วนร่วม คือ องค์ประกอบของการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน แบบมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 5 ส่วน 1) การมีส่วนร่วมในการเลือกพื้นที่ในการออกบริการชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการกำหนดเวลาการดำเนินโครงการ 3) การมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสม 4) การมีส่วนร่วมในการกำหนดงบประมาณที่ได้รับจัดสรร 5) การมีส่วนร่วมในการกำหนดค่าตอบแทน และการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้กิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรม บรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด นครศรีธรรมราช

ภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยมาปรับใช้ในการบริหารงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ในองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน ให้ตรงตามบริบทของสถานศึกษา และเหมาะสมกับชุมชนที่รับบริการ
2. สถานศึกษาควรจัดทำแผนดำเนินงานศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณเพื่อจัดเวลาดำเนินกิจกรรมต่างๆได้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน

3. สถานศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการให้บริการให้เป็นมืออาชีพ ตามมาตรฐานของศูนย์บริการชั้นนำ

4. สถานศึกษาควรจัดอบรมให้ความรู้เรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้กับผู้ให้บริการทุกปีงบประมาณ

5. ควรประชุมผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6. งานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริการชุมชน ในโครงการอื่น ๆ ของหน่วยงานที่ออกบริการชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยแนวทางการบริหารศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน แบบมีส่วนร่วม ของอาชีวศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นแนวทางที่เหมือนการทุกสถานศึกษา

2 ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลที่ดีต่อศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน เพื่อการพัฒนาการให้บริการตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชนิษฐา ยศเมฆ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงบประมาณทางการศึกษากับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

แคชริยา ศรีวงษา และคณะ. (2563). การประเมินโครงการพัฒนารูปแบบและยกระดับคุณภาพศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix It Center Thailand 4.0) ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเลย. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

จุฑามาศ พันสุวรรณ. (2562). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ทักษิณ ประชามอญ และคณะ. (2562). รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 96-109.

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วม ฝ่ายกิจการนักศึกษาและชุมชนสัมพันธ์. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พาศิษฐ์ เดเบาะ. (2562). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- รุจิภาส ประชาทัย. (2561). รูปแบบการจ่ายค่าตอบแทนที่ส่งผลต่อระดับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในจังหวัดนนทบุรี. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- วีรศักดิ์ ตะหน่อง. (2562). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน FIX IT CENTER THAILAND 4.0. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.